

नाहित. स्वर्गेच्छुने अग्निहोत्र करावे. इन्द्रियभोगेच्छुने दही अर्पण करत हवन करावे. इत्यादि विधीवचने पाहता,

ईश्वरार्पित कर्म आणि सकाम कर्म यांमधिल मोठा फरक समजता येतो, असा भाव आहे. ॥ ४१ ॥

ननु कामिनोऽपि कष्टान् कामान् विहाय व्यवसायात्मिकामेव बुद्धिं किं न कुर्वन्ति ?तत्राह-----

कामी लोक देखिल दुःखदायी कामना त्यागून त्यांची बुद्धि निश्चयात्मिका का करत नाहीत? अशा आशंकेचे निरसन करत सांगताहेत-----

यामिमां पुष्पितां वाचं प्रवदन्त्यविपश्चितः ।

वेदवादरताः पार्थ नान्यदस्तीति वादिनः ॥ ४२ ॥

अरे पार्था! वेदांमधिल कर्मकांड प्रस्तुत करणारी वचने ऐकून, तेथे निर्देशित परिणामांखेरिज (स्वर्गादि सकाम कर्मांखेरिज) अन्य असे काहीहि प्राप्तव्य नाही, असे मानणारे---- ॥ ४२ ॥

यामिति । पुष्पितविषलतावदापातरमणीयां परमार्थफलपरामेव वदन्ति वाचं स्वर्गादिफलश्रुतिं ये तेषां तया वाचापहतचेतसांव्यवसायात्मिका बुद्धिः समाधौ न विधियत इति तृतीयेनान्वयः । किमिति तथा वदन्ति यतो ऽविपश्चितो मूढाः । तत्र हेतुः वेदे ये वादा अर्थवादाः‘अक्षय्यं ह वै चातुर्मास्ययाजिनः सुकृतं भवति’ (शतपथ ब्रा २।६।३।१)

‘अपाम सोमममृता अभूम’ (तैत्तिरीय सं ३।२।५ ऋ ६।४।११)इत्याद्यास्तेष्वेव रताःप्रीताः । अत एव अतः

परमन्यदीश्वरतत्त्वं नास्तीति वदनशीलाः ॥ ४२ ॥

पुष्पित, अर्थात् फुललेल्या विषवेलि प्रमाणे पाहण्यास अतिशय सुंदर. स्वर्गादि फळवर्णनपर तसेच प्रशंसक अशा त्या वाणीस ते परमार्थ फळदायक असे सांगतात. त्या वाणीने ज्यांचे चित्त हरण केले आहे, त्यांची समाधिविषयक बुद्धि निश्चयात्मिका असत नाही असा याश्लोकाचा अन्वय या नंतरच्या ४४ व्या श्लोकाच्या संदर्भात करता येतो. ते असे का बोलतात? कारण ते अविवेकी आणि मुख्र आहेत. त्यांच्या मुख्रतेचे कारण सांगताहेत, ‘चातुर्मास यज्ञ करणारांचे पुण्य अक्षय्य होत असते.’ (शतपथब्रा. २।६।३।१) ‘आम्ही सोमपान केले आणि अमर झालो’ (तैत्तिरीय सं. ३।२।५ ऋ वे ६।४।११) इत्यादि वेदान्तरगत अर्थवादांमधेच ते अनुरक्त असल्याने ते ‘या सकाम कर्मांखेरिज अन्य असे ईश्वर तत्त्व नाही’ असे बोलत असतात. ॥ ४२ ॥

अत एव----

याकरिता-----

कामात्मानः स्वर्गपरा जन्मकर्मफलप्रदाम् ।

क्रियाविशेषबहुलां भोगैश्वर्यगतिं प्रति ॥ ४३ ॥